

Astron. Obs. Belgrade Special Issues No. 5 (2026), 71-73

DOI: <https://doi.org/10.69646/aobsi00508>

**ADRISKY - НАПРЕДАК У УБЛАЖАВАЊУ СВЕТЛОСНОГ
ЗАГАЂЕЊА РАДИ ОЧУВАЊА БИОДИВЕРЗИТЕТА И НОЋНИХ
СТАНИШТА У ЈАДРАНСКО-ЈОНСКОМ РЕГИОНУ**

БРАНКО РАДАН¹

¹Регионална агенција за развој и европске интеграције Београд

Резиме. ADRISKY је међународни пројекат који окупља партнере из Европске уније и земаља које су део IPA механизма Европске уније са циљем ублажавања светлосног загађења и заштите ноћних станишта у Јадранско-јонском региону. Пројекат одговара на растући проблем који погађа већину Европе и негативно утиче на екосистеме, кроз подизање свести, развој иновативних решења и примену практичних алата. Кључни резултати обухватају израду Територијалних акционих планова за седам пилот подручја, као и развој свеобухватног решења са конкретним методама за смањење светлосног загађења. Ови резултати омогућавају институцијама, истраживачима и локалним заједницама да ефикасно допринесу очувању ноћног биодиверзитета и дугорочној одрживости.

Abstract. ADRISKY is an international project bringing together partners from EU and IPA countries to mitigate light pollution and protect nocturnal habitats in the Adriatic-Ionian region. It addresses a growing issue affecting most of Europe and negatively impacting ecosystems, through awareness-raising, innovative solutions, and practical tools. Key outputs include the development of Territorial Action Plans for seven pilot areas and a comprehensive toolkit providing concrete methods for reducing light pollution. These results enable institutions, researchers, and local communities to effectively contribute to the preservation of nocturnal biodiversity and long-term sustainability.

Пројекат ADRISKY (Advancing Light Pollution Mitigation for Biodiversity and Nocturnal Habitats Conservation in the Adriatic-Ionian Region)¹⁴ представља заједничку, стратешки осмишљену иницијативу усмерену на решавање заједничког изазова – светлосног загађења и његових негативних утицаја на биодиверзитет и ноћна станишта у оквиру Јадранско-јонског програмског подручја. Са укупно девет партнера и пет придружених партнера (основне информације дате су на

¹⁴<https://adrisky.interreg-ipa-adrion.eu>

крају овог прилога) из три државе чланице Европске уније (Италија, Словенија и Хрватска) и три земље које су део IPA механизма Европске уније (Србија, Босна и Херцеговина и Северна Македонија), пројекат препознаје међународни карактер проблема и значај заједничког деловања.

Главни циљ пројекта јесте ублажавање светлосног загађења и очување ноћних станишта, чиме се доприноси унапређењу постојећег стања у коме светлосно загађење захвата готово 90% територије Европе и има негативне последице на организме и екосистеме. Пројекат ADRISKY заснива се на вишеслојном приступу, кроз спровођење различитих активности и интервенција које обухватају подизање свести, развој иновативних стратегија и израду практичних алата за ефикасно ублажавање светлосног загађења и заштиту ноћног биодиверзитета. Један од главних резултата пројекта јесте израда Територијалних акционих планова, који ће представљати стратешко-техничке документе са јасно дефинисаним смерницама и активностима за спровођење дугорочних мера у области смањења светлосног загађења и очувања ноћних станишта на седам географски различитих пилот територија. Пројектни партнери ће заједнички развити наведене планове, користећи стечено знање, искуство и стручност. Формалним усвајањем и спровођењем Територијалних акционих планова, регионалне и локалне самоуправе добиће могућност да систематски и ефикасно заштите биодиверзитет и очувају ноћна станишта, обезбеђујући тиме дугорочну одрживост. Други значајан резултат пројекта јесте израда свеобухватног приручника, односно тзв. «toolkit»-а, заснованог на искуствима и сазнањима стеченим кроз активности интеграције знања и спроведене пилот акције у оквиру пројекта ADRISKY. Овај приручник ће садржати практичне методе, процедуре и решења за ублажавање светлосног загађења и очување ноћних станишта, намењене истраживачима, доносиоцима одлука, локалним заједницама, као и развојним и еколошким организацијама. На тај начин, заинтересоване стране ће бити оснажене да предузму конкретне мере у циљу заштите ноћног биодиверзитета и смањења светлосног загађења.

Кључни очекивани резултат пројекта јесте јачање прекограничне сарадње и институционалних капацитета након завршетка пројекта, као и израда и имплементација заједничких стратегија и акционих планова које ће преузети релевантне организације и институције у региону.

Такође, Регионална агенција за развој и европске интеграције из Београда, на територији свог деловања, успоставила је сарадњу са

кључним заинтересованим странама и постојећим пројектима из ове области, тако да ће се кроз размену информација, заједничке активности и сарадњу остварити синергетски ефекти резултата свих пројеката.

Основне информације о пројекту:

- **Водећи партнер:** Развојни центар Мурска Собота, Словенија.
- **Партнер из Републике Србије:** Регионална агенција за развој и европске интеграције, Београд¹⁵.
- **Укупан буџет пројекта:** 1.763.080,00 EUR.
- **Interreg буџет:** 1.498.618,00 EUR (85,00%).
- **Суфинансирање:** 264.462,00 EUR.
- **Трајање пројекта:** 36 месеци (од 01.09.2024. до 31.08.2027).
- **Пројектни партнери:**
 - *Словенија:* Развојни центар Мурска Собота;
 - *Словенија:* Универзитет у Марибору;
 - *Италија:* Парк природе Минџо (Mincio), Општина Сироло;
 - *Италија:* Општина Сироло (Sirolo);
 - *Хрватска:* Јавна установа за развој Међимурске жупаније – REDEA;
 - *Босна и Херцеговина:* Универзитет у Мостару;
 - *Босна и Херцеговина:* Јавно предузеће Парк природе „Хутово блато“ д.о.о.
 - *Северна Македонија:* Општина Пехчево;
 - *Србија:* Регионална агенција за развој и европске интеграције, Београд.
- **Придружени партнери:**
 1. *Словенија:* Општина Мурска Собота;
 2. *Италија:* Општина Мантова (Mantova);
 3. *Италија:* Парк природе Конеро (Conero);
 4. *Хрватска:* Међимурска жупанија;
 5. *Босна и Херцеговина:* Град Чапљина.

¹⁵<https://www.rarei.rs>